

NOVO LICE ŽUPNE ZAJEDNICE U NOVOM POIMANJU CRKVE*

ŽARKO RELOTA

Sveučilište u Zagrebu
Katolički bogoslovni fakultet
Katehetski institut
Vlaška 38
10000 Zagreb

Primljeno: 13. 11. 2001.
Izlaganje na znanstvenom skupu
UDK 262.2

Sažetak

Razmišljajući o novom licu župne zajednice u novom poimanju Crkve, autor podsjeća na Drugi vatikanski koncil i njegovo obnovljeno gledanje na Crkvu koja je »semper reformanda« i narod Božji. Kao takva Crkva je pozvana promicati dijalog i sa zemaljskim stvarnostima. Kako bi se ostvarile smjernice Koncila, potrebno je poraditi na ostvarivanju novog poimanja župe, kao što to ističe i novi dokument Hrvatske biskupske konferencije Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Nova župa treba da bude zajednica zajednica, skup živih vjerničkih krugova, zajednica vjernika svjedoka koji svoju vjeru žive i svjedoče i u privatnom i u javnom životu. Ostvarivanje tog zadatka teško je i kada je riječ o djeci i kada je riječ o odraslima, a za novu župnu zajednicu potreban je i novi tip župnika. Pastoralni se radnici međutim ne smiju obeshrabriti, nego s obnovljenim žarom moraju poraditi na buđenju nove župe u dušama svih vjernika.

Ključne riječi: nova župa, živi vjernički krugovi, župna zajednica

Ponudeno mi je da progovorim o novom licu župne zajednice u novom poimanju Crkve. Shvatio sam to kao govor o novom poimanju Crkve iz kojega onda proizlazi i novo lice župne zajednice. U svakom slučaju pozvan sam govoriti o nečemu novome, jer se taj izraz dva puta spominje u samom naslovu. Moram priznati da me je uvijek pomalo strah govoriti o novome. Čovjek nikada ne zna kako će biti shvaćen, jer mnogi zaziru od izraza nov ili novo. Mnogima je taj izraz revolucionaran, jer ga doživljavaju kao borbu protiv staroga, kao uzburkavanje vode ili kao pokazatelja da staro nije bilo dobro. Mnogi su još uvijek skloni konzervatorskom pastoralu, te svaku novost poprate riječima: »što sad ovi hoće« ili »mi smo uvijek tako činili«. Ovaj put ne morate tako razmišljati zbog

toga što se radi o novostima u Crkvi, odnosno u župnoj zajednici, a tu nema revolucionarnosti jer tradicija je bitna oznaka prenošenja vjere. Ovdje je riječ o »novom vinu koje se ulijeva u stare mješine«, ne sa željom da se mješine rastrgaju, već da ih se napuni novim sadržajima i obnovi novim duhom.

1. NEKOLIKO RIJEČI O CRKVI – NJEZINA DEFINICIJA

Teško bi bilo čitavu ekleziologiju sažeti u samo nekoliko redaka koji će ovdje biti

* Predavanje održano 21. rujna 2001. na Katehetskoj ljetnoj školi za župnu katehezu u dvorani Crkve sv. Antuna Padovanskog u Zagrebu.

pročitani, te ću se u svom izlaganju samo osvrnuti na neke odrednice o Crkvi Drugog vatikanskog koncila, jer su one polazišna točka za govor o novom poimanju župne zajednice.

Budući da je ovo prva katehetska škola za župnu katehezu, te da je ovo prvi, recimo tako, stručniji skup osoba koje žele promišljati župnu katehezu, nakon što se pojavio Plan i program župne kateheze u obnovi župne zajednice, potrebno je odmah na početku reći da smo, možda ne toliko praktično koliko idejno, u zaostatku barem 35 godina, jer se novo poimanje župe povezuje s novim poimanjem Crkve, a ona je na Drugom vatikanskom saboru definirana kao narod Božji ili zajednica vjernika, čije bratsko i sestrinsko zajedništvo izrasta iz zajedništva s Trojedinim Bogom.

Svima nama, koji barem malo poznajemo teologiju jasno je da se dugi niz stoljeća Crkvu definira kao »puk skupljen u jedinstvu Oca i Sina i Duha Svetoga«¹, kao narod Božji, mistično Tijelo Kristovo, hram Duha Svetoga². Jasno nam je, osim toga, da su sve te definicije ispravne i da svaka odaje Crkvu. No unatoč tim definicijama pitanje je da li se Crkva uvijek u potpunosti doživljavala kao narod Božji. Nije li sâm izraz narod Božji toliko uopćen pojam da se u nj može strpati sve i svašta, a da se u isto vrijeme nitko ili samo neki uistinu osjećaju unutra? Ne treba naime kriti da je uopćenost definiranja Crkve dovela do crkvene masovnosti, ali je u isto vrijeme pomagala, ako to uopće smijem reći, bezličnosti osoba koje u omasovljenoj pripadnosti zaboravljaju na svoju individualnost, a samim time i na individualni angažman u Crkvi, što je za posljedicu imalo relativnu »uspavanost« dobrog dijela naroda Božjega. Osim toga, dobar dio naroda Božjega, povodeći se za uspavanošću starih, svoju je pripadnost narodu Božjemu

temeljio na krštenju i možda još ponekom sakramentu, ne vodeći previše računa o tome da je to samo jedan inicijacijski korak koji bez daljnjeg hoda, odnosno mistagogije, ostaje nedorečen, a kod mnogih je naših vjernika težak poput crnogorskog.

2. CRKVA IZMEĐU MARTE I MARIJE

Ja danas želim progovoriti o Crkvi na za mnoge od nas još uvijek nov način, odnosno želim progovoriti o Crkvi, a svaki put kad spomenem Crkvu mislim i na župu, između Marte i Marije. Ta Crkva obilježena je podijeljenošću između osoba koje neprestano žele biti u pokretu i onih koje ljubomorno čuvaju crkveni prostor kao jedino područje svoga apostolata, a ustaljevu crkvenu praksu doživljavaju kao jedinu ispravnu i moguću. Ili, ako hoćemo sebi dozvoliti malo stručnosti, jer ovo ipak nije skup osoba koje o tim temama prvi put nešto čuju, Crkva se danas nalazi između običajnog konzervativizma i akcijskog progresivizma.³ Ako se tome još pridodaju i problemi pretkoncilske Crkve (kristomonizam, apsolutizacija crkvene moći i ekleziocentrizam⁴), koji su u nekim svojim segmentima prisutni i u današnjoj Crkvi, onda je jasno da moramo tražiti novo lice Crkve kako bismo imali teološko opravdanje za govor o novom licu župne zajednice.

Stoga samo letimično nabrajam neke definicije Crkve koje će nam pomoći da se ispravno postavimo prema novom poimanju župe.

1 LG, br. 4.

2 Usp. LG 17 i PO 1, te *Katekizam Katoličke crkve*, HBK, Zagreb 1994, str. 217-223.

3 Usp. A. FALLICO, *Pedagogia pastorale. Questa sconosciuta*, Edizione Chiesa-Mondo, Catania 2000, str. 338.

4 Usp. Y. CONGAR, *Ministeri e comunione ecclesiale*, Bologna 1973.

2.1. Crkva je ono što čini

Crkva je slika trinitarnog zajedništva. Osnovna njezina komponenta je »jedna« čime se ističe važnost jedinstva osoba koje joj pripadaju. Ona je sakrament spasenja, a ne postaja gdje se rješavaju problemi birokratske naravi. Sastavljena je od koncentričnih krugova preko kojih je moguće postići familijarnost među njezinim članovima, a to onda pomaže nadilaženju njezinog isključivo piramidalnog ustrojstva. Individualne karizme pojedinih članova Crkve integralno su ukomponirane u njezin mozaik. Za Crkvu se kaže i da je »semper reformanda«, što se onda protivi već spomenutom običajnom konzervativizmu. Dužnost joj je biti u dijalogu sa svijetom, za koji ne smijemo dozvoliti, kako se to često znalo govoriti, da pripada đavlu i da se od njega treba što više distancirati. Crkva, ako je Kristova, mora biti u službi čovjeka. Ručnik i labor Velikoga četvrtka izraz su njezinog misionarskog poslanja. Ona je u potrazi za izgubljenim ovcama. U lutanju je i susreće se s njima tamo gdje se one nalaze, odnosno gdje je njima pogodno: u njihovim domovima, u svijetu kulture, na radnim mjestima, u svakodnevnom životu i mjestima zabave. Ona svoje šatore treba pomalo razapinjati tamo gdje se narod okuplja.

To je moj način gledanja na Crkvu, koji mi pomaže da uđem u svijet novog poimanja župe.

Kako iz tih definicija vidimo, više se ne pita »što je Crkva«, već »tko je Crkva«, odnosno tko čini Crkvu i što Crkva čini.⁵ U tom duhu potrebno je odmah povući paralelu između Crkve i župe. Ako je Crkva slika trinitarnog zajedništva, zar župa može biti išta drugo osim »puk skupljen u ime Presvetoga Trojstva«? Ako je Crkva sakrament spasenja, zar apostolat u župi ne bi trebao ići za tim da pokuša uključiti sve u

to spasenje, jer »Bog hoće da se svi ljudi spase«, a mnogi su i zbog naše inertnosti izvan? Ako u Crkvi individualne karizme trebaju biti ukomponirane u cjelokupni mozaik, zar i u župi karizme ne bi trebale voditi obogaćenju svih članova župe i raznolikosti djelovanja? Ako je *ecclesia* »semper reformanda«, zar mi u župi smijemo sebi dozvoliti uspavanost? Ako je Crkva pozvana dijalogizirati sa svijetom, zar mi na terenu ne trebamo prvi pokazati da je to moguće i korisno? Ako je Crkva misionarske naravi, zar mi u župama smijemo dozvoliti da se zatvaramo u svoje urede i stanove? Ako je Crkva u potrazi za izgubljenim ovcama, zar ih i u našim župama nema i previše, a mi još uvijek sebe tražimo i tako redom.

2.2. Kakvu Crkvu očekuje Drugi vatikanski koncil?

Takvu Crkvu, jasno ne na ovakav način, zamišlja Drugi vatikanski koncil. Zahvaljujući Koncilu, počelo se sustavnije razmišljati o kontinuiranim i nezaustavljivo brzim promjenama koje se događaju u društvu i sukladno tome osjetila se potreba da se uspostave novi oblici djelovanja u Crkvi, te novi oblici dijaloga s tim zemaljskim stvarnostima. U tom duhu treba onda vrednovati i ulogu članova Crkve u društvu. Njihova je dužnost biti kooperativni stvaratelji boljega i pravednijega svijeta, te po svojoj vjerničkoj savjesti sudjelovati u inicijativama koje su od općeg interesa. Ako je naziv konstitucije »Crkva u suvremenom svijetu«, onda članovi Crkve trebaju djelovati u tom suvremenom svijetu, ma kakav on bio. On može otići u negativnosti, ako već i nije, baš zbog toga što su go-

⁵ Usp. posebni prilog o *Crkvi* u: G. BERSAGLIA – S. DIANICH (ur.), *Nuovo dizionario di teologia*, EP, Cinisello Balsamo 1994.

dinama naši članovi Crkve sebe doživljavajući nasuprot svijetu, a nerijetko i protiv svijeta. Samim time se počela relativizirati i uloga Crkve u društvu. Drugi vatikanski koncil želio je Crkvi dati jasne smjernice time što ju je smjestio u konkretnu stvarnost i pozvao je da svojim djelovanjem utječe na tu stvarnost.

Ako netko ne želi Crkvu doživljavati na ovaj način i želi je definirati nekako drugačije, ne smije zaboraviti da Crkva ne može pobjeći od svoje uloge, koju je vrlo sadržajno izrekao Ivan Pavao II: »Crkva je pozvana dati dušu današnjem društvu, bilo da se radi o kompleksnom društvu Zapada ili monolitnom društvu Istoka. Tu dušu Crkva mora usaditi u takva društva ne izvana već iznutra, učinivši sebe bližnjim današnjega čovjeka. Od Crkve se traži, dakle, aktivna prisutnost i sudjelovanje u životu današnjega čovjeka.«⁶ Isto se traži i od župe, te zbog toga valja reći nekoliko riječi o tome novom poimanju župe.

3. NOVO POIMANJE ŽUPE

U duhu ekleziologije Drugog vatikanskog sabora treba promatrati i posljedice koje su te novosti izazvale, ili barem trebale izazvati, za župu.

I župa se svojevremeno shvaćala kao administrativno-pravna zajednica, kao određen teritorij, kao servisna služba, kao seoska česma itd. Normalno je da, ako se župu tako doživljava, ona i ne može ispuniti svoju pravu funkciju, te da, zbog toga, ne može onda ispravno formulirati svoje djelovanje. Nije ni čudno što se o župama počelo govoriti kao o mrtvim strukturama, već nadidenim institucijama, stereotipima, pastoralno neefikasnim jedinicama. Bio se stekao dojam da župe spavaju a trebale bi biti budne, da previše sjede a trebale bi biti

na nogama, da su inertne a trebale bi stalno biti u pokretu, itd.

Ako je nekada tako i bilo, danas moramo poći dalje, te u duhu onoga što opća Crkva treba da bude na univerzalnom planu, tražiti ono što župa treba da bude na nekom užem teritoriju, iako samo njezino djelovanje, barem što se učinaka tiče, ne bi smjelo biti tako čvrsto vezano uz neki teritorij ili osobe koje na njemu žive. Uostalom, mi više i ne želimo govoriti o župi, već o župnoj zajednici, o zajednici zajednicâ, odnosno – ovo je sada cilj za kojim se teži i nova sintagma koja se još nije koristila – danas želimo govoriti o zajedništvu zajednicâ.

3.1. Programi i smjernice

Za oblikovanje takve župe nisu dovoljni samo neki teološki principi ili neke smjernice crkvenog učiteljstva. Potrebni su nam programi, stručno i studiozno napravljeni, da se uz pomoć njih može početi s reevangelizacijom naroda Božjega, koji se otuđuje od svoje župne zajednice i olako prilagođava civilizaciji koja ga dekristijanizira. Potrebne su nam, uz to, i nove smjernice za djelovanje koje će biti prilagođene čovjeku današnjice, vodit će brigu o njegovim potrebama, te će, na njemu primjeren način, pokušati animirati ga za korisnog i aktivnog člana župne zajednice.

Neke od tih smjernica ponudila nam je i naša Biskupska konferencija, koja u svojem dokumentu *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*⁷ pokušava sve nas, kako svećenike tako i vjernike laike, senzibilizirati

⁶ Ivan Pavao II, *Evangelizacija, sekularizacija i evangelizacija* (Govor na Simpoziju europskih biskupa), 1995.

⁷ Hrvatska biskupska konferencija/Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*, NKU/HBK – HILP, Zagreb – Zadar 2000.

rati na zauzeti rad da od naših župa stvorimo župne zajednice. Način na koji se to ostvaruje jesu dobne i interesne skupine ili zajednice, odnosno živi vjernički krugovi. To po sebi i nije neka novost, jer je već Pavao VI govorio da je potrebno odrediti nove putove i sadržaje djelovanja koji će biti učinkovitiji u prenošenju evandeoske poruke ljudima našega vremena (usp. CT, br. 4), a današnji papa samo nastavlja s tom idejom savjetujući pastoralnim djelatnicima da se župe restrukturiraju u različite pastoralne zone, te da se pastoral decentralizira u male crkvene bazične zajednice (usp. RM, br. 51). Sve je to zapravo u duhu Zakonika kanonskoga prava koji bitnom komponentom župe smatra zajedništvo osoba (usp. Kan. 515).

Kako se vidi iz rečenoga, želja Crkve je da župe budućnosti budu decentralizirani organizmi sastavljeni od malih zajednica u kojima je lakše slušati riječ Božju, živjeti zajedništvo, odgajati se za služenje, ostvariti poslanje, stvoriti vjerodostojnu međuljudsku komunikaciju. Ako, dakle, župa želi biti sakrament spasenja za cijeli svijet, nebrojena četa anonimnih vjernika treba postati živa zajednica. Zbog toga i sami članovi Crkve, odnosno župe, pojedinačno trebaju biti dovedeni do odlučne vjere, a međusobno povezani vezom kršćanskog zajedništva.

3.2. *Župa kao zajednica zajednica*

Živeći u velikoj župi (danas čak i ne mora biti velika, jer više nitko nikoga ne poznaje), ako čovjek želi pobjeći iz anonimnosti, potrebno je pripadati nekoj župnoj podgrupi, reklo bi se crkvenim infrastrukturama. Već više decenija je prošlo otako je o tome govorio Nicola de Martini u svojoj knjizi »Nova župa zajednica prijatelja«⁸. Kako je vidljivo iz samog naslova,

on ide čak tako daleko da naše župne zajednice preobražava u zajednice prijatelja. No put da se to eventualno dogodi iziskuje u prvom redu formiranje zajednica u kojima će se onda stvarati poznanstva i prijateljstva. Mi ne možemo postići taj ideal ukoliko je cjelokupna župa jedan veliki konglomerat, bez spomenutih podgrupa. Na nama je sada da u naše vjernike, pokušavajući ih usmjeriti u dobne ili interesne zajednice, usadimo dovoljno bratskog duha koji će se čestim susretanjem razvijati i usavršavati. Želimo, dakle, najprije da se u našim župama, po prijedlogu naše Biskupske konferencije, uspostave barem neke dobne i interesne zajednice, od kojih će se onda malo-pomalo stvarati župa kao zajednica zajednica. Našim vjernicima treba ponuditi široki spektar mogućnosti župnog udruživanja i zajedništva da bismo došli do onoga što želi Sveti Otac, a to je »korjenita obnova kršćanskog tkiva samih crkvenih zajednica«⁹. Ako smo rekli da je »Crkva pozvana dati dušu današnjem društvu«, onda moramo početi s njezinom obnovom po župama, s obzirom na to da su to partikularne crkvene jedinice po kojima je Crkva najprisutnija u svijetu.

Uključivanjem naših vjernika u interesne zajednice mi zapravo počinjemo sustavni rad s odraslim osobama. To je ono za čim naša Crkva toliko žudi i što joj je, za moj pojam, u ovom trenutku najvažnije, jer je to put da stvorimo zdrave baze vjernika laika. Tu se postavke Konstitucije o Crkvi u suvremenom svijetu primjenjuju u najkompletnijem obliku. Tada Crkva ima svoje predstavnike u društvenom, go-

8 N. DE MARTINI, *Nova župa zajednica prijatelja*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 1982.

9 IVAN PAVAO II, *Christifideles laici*, KS, Zagreb 1990, br. 34.

spodarskom, političkom, medijskom i sportskom životu, ali i u svim drugim oblicima javnog života, te će imati mogućnost utjecati na zbivanja u društvu, a njezin će glas puno dalje odjekivati. Tom idejom bio je vođen i de Martini dok je pisao svoju knjigu. Točno je naglasio da su zajednice takvoga tipa »velikom snagom svoga duha preobrazile pokvareno i nepravedno društvo«, te ih zbog toga i predlaže kao »jedno od najpogodnijih rješenja u vidu preobražavanja Crkve i društva«. ¹⁰

Valja napomenuti da to nisu sociološki tipovi zajednica, već katehetske skupine koje se sastaju da svoju vjeru zajedno žive i slave, te da iz zajedničkog slavljenja proizlazi i snaga za zajedničko javno djelovanje. Ne misli Crkva takvim načinima okupljanja stvoriti neki svoj sindikat, već hoće poučene vjernike koji će znati u javnom životu vjernički živjeti, vjernički nastupati, vjernički svjedočiti, a za takvo što odgađa se baš u ponuđenim nam i predloženim zajednicama. Tek dobro uspostavljene zajednice mogu postati živi vjernički krugovi, dakle živ organizam koji i u Crkvi i u društvu očituje životnost i snagu vjere.

U objašnjavanju tih ideja onima koji sumnjaju u takve oblike djelovanja potrebno je pojasniti zašto se određene stvari čine, zašto se predlaže takav način i što se time želi postići. Recimo, ako mi želimo objasniti zašto inzistiramo na govoru o župi kao o zajednici zajednica, onda ćemo reći da to činimo jer smatramo da je današnji oblik župnog pastorala nadiden, da je nedjelotvoran za današnje vrijeme, da predložimo takav model jer se on do sada pokazao vrlo učinkovitim u župama koje su ga prihvatile, te da se takvim načinom pastorala želi postići veće zajedništvo među članovima naših župnih zajednica kako župna zajednica ne bi izgubila dodir s osobama koje tu zajednicu čine.

4. REALNE POTEŠKOĆE

Valja biti konkretan i jasan. Koliko god mi željeli da se to što prije ostvari, stvari ipak ne izgledaju tako jednostavne i nije to lako postići. No, to ne znači da ne treba pokušati ili da već kod prve prepreke treba odustati.

Jasno nam je svima da je teško danas doći do djece kako bismo ih uključili u različite dobne skupine, jer se već u narodu stvorila fama da je i sam školski vjeronauk preveliko opterećenje za djecu i njihov školski raspored. Osim toga, i sami roditelji, koliko god sebe smatrali vjernicima, često govore da su im djeca preopterećena, jer su im, uz školske obveze, natovarili na leđa niz drugih rekreativnih i intelektualnih obveza, za koje vjeruju da su puno, ljudski govoreći, korisnije i potrebnije za njihovu budućnost. A kad se nečega treba riješiti, onda nema prevelike filozofije. Prva je na redu Crkva, jer ne možeš danas živjeti a da ne znaš engleski, sramota je danas ne znati plesati, svi bi ti se rugali kad bi rekao da se ne baviš nikakvim športom ili da nisi član kakvog glazbenog sastava, a zbog toga što ne ideš u crkvu ili nisi aktivan član župne zajednice, nitko ti neće zamjeriti. Roditeljima trebamo dati do znanja da su prilikom vjenčanja i krštenje obećali da će svoju djecu odgajati »po zakonu Krista i njegove Crkve«, te da ne mogu olako prelaziti preko sakramentalnih obećanja.

S druge, pak, strane nije lako doći ni do odraslih vjernika. Oni se uvijek žale da nemaju vremena, što je veoma čudno s obzirom na toliki broj nezaposlenih. Čim ih se pozove na susret, odmah pomisle da im »popovi opet žele soliti pamet«. To nama treba da bude dobra pouka. One koje uspijemo dobiti, a i takvih će Bogu hvala biti,

¹⁰ N. DE MARTINI, *nav. dj.*, str. 6.

ne smijemo odmah pokušati indoktrinirati ili, ne daj Bože, vratiti u vjeronaučne klupe i odnositi se prema njima kao prema onima kojima ponovno treba držati vjeronauk. Poštujemo njihovu odraslu dob, iako su u vjeri možda i infantilni. Pristupimo im doista kao zrelim osobama s kojima ćemo katehizirati, a ne koje ćemo katehizirati. Taktičnosti nam ne bi smjelo nedostajati ako želimo uspjeti u svojim nastojanjima.

Tamo gdje se čini nemogućim ustanoviti ijednu dobnu ili interesnu zajednicu, pokušava se stupiti u dijalog s već postojećim zajednicama društvenoga tipa koje djeluju na području župe, te se analizira je li moguće od njih stvoriti neki oblik katehetskog kruga, koji bi, danas-sutra mogao postati i živi vjernički krug. Nadalje, neće sve zajednice biti potrebne svim župama, te zbog toga župnik zajedno sa svojim suradnicima i župnim pastoralnim vijećem razmatra kakve bi zajednice bilo moguće ustanoviti u njihovoj župi, te koje bi donijele neku pastoralnu korist. To zahtijeva današnji oblik planiranja pastoralnog djelovanja. Kad se napravi dobra analiza društveno-kulturnog i vjerskog stanja u župi, onda se na osnovi te analize strukturira djelovanje. Ne može se osnovati obiteljsko savjetovalište ako nemamo na raspolaganju liječnika, psihijatra, psihologa...; ne može se napraviti neka športsko-rekreativna zajednica ako je prosječna dob župljana 67 godina. Valja biti razborit.

Realne poteškoće izviru i iz činjenice da mi za takav oblik zajedništva još uvijek nemamo osposobljen kadar. Istina je da imamo vjernika koji se oko nas »vrte«, ali ovaj pothvat ne smije se prepustiti bilo komu i ne smije se započeti bilo kako. Ne bismo si trebali dozvoliti pogrešku da, zbog želje da brzo poduzmemo neke korake, angažiramo za to bilo koga. Potrebni su nam kva-

litetni animatori, eklezijalno svjesni da su graditelji župnoga i crkvenoga zajedništva.

Osim toga nam još uvijek nedostaju i potrebna materijalna sredstva budući da je danas vrlo malo osoba spremno dragovoljno se ponuditi za rast Crkve.

I sami svećenici su ponekad uplašeni kad takvo što čuju. Mnogi se boje da bi neke osnovane zajednice u župi mogle postati same sebi svrhom, izolirati se od ostalih, smatrati sebe elitnima i tako podijeliti župu. Takvih primjera ima. Župnikova je dužnost da zajedno sa suradnicima i župnim pastoralnim vijećem bdije nad svakom zajednicom kako bi ona postala kvasac, a ne destruktivno sredstvo župe, odnosno zajednica u zajednici.

Dug je to i težak put, ali donosi obilne rezultate i pastoralnu korist. Svima nam je jasno da je najlakše nastaviti već uhodanim putem, odnosno po načelu »ne diraj me, ne diram te«, ali je pitanje jesmo li takvim ponašanjem opravdali svoj poziv.

Došlo je vrijeme da planski i programirano djelujemo, jer je vrijeme spontanosti daleko iza nas.

4.1. Novi tip župnika

Kako vidimo, novo poimanje župe zahtijeva i novo poimanje župnika o župi. Treba nam, kako kaže Šagi, novi tip župnika.¹¹ Ako mi svećenici shvatimo da treba obnoviti naše župne zajednice i obučiti ih u novo ruho, onda će to nekako ići. Na nama je velika odgovornost, te zbog toga treba poraditi na tome da od *Ecclesiae de Trinitate*, odnosno od puka koji je, kako kaže sv. Ciprijan, »puk sklopljen u jedinstvu Oca i Sina i Duha Svetoga«, a o čemu govo-

11 B. Z. ŠAGI, *Župa u svjetlu pastoralnih zahtjeva današnjice*, u »Vjesnik Đakovačke i srijemske biskupije« 125(1997)6, 370.

ri prvo poglavlje Konstitucije o Crkvi Lumen Gentium, prijedemo na drugo poglavlje, tj. na Crkvu *populus Dei*. Bitno je to ponajviše zbog toga što i danas ima svećenika kojima je drag model tridentinske župe po kojemu je društvena stvarnost potpuno odvojiva od religiozne sfere. Nije se zadiralo u društveni kontekst u kojem se živjelo. On je bio nebitan. Mi danas naprotiv idemo za tim da župa bude prepoznatljiva barem na teritoriju koji obuhvaća, ali ne samo po građevini ili visokom tornju, već po svojim zajednicama i stupnju zajedništva koje se u njima ostvaruje i koje bi svima trebalo biti izazovno. Sramota je za nas vjernike da su planinarska društva ili društva za zaštitu životinja bolje organizirana od nas i da su međusobno više povezana nego mi koji pripadamo župnim zajednicama.

5. UMJESTO ZAKLJUČKA

Mi govorimo i inzistiramo na stvaranju zajednica i zajedništva čak i u ovim vremenima kada čovjek više vremena posvećuje masovnim medijima nego osobama. Čovjek se preko masovnih medija otudio i još više otuđuje. Na nama je velika odgovornost, jer mi preko formiranja zajednica želimo čovjeka ponovno vratiti u svijet ljudi. Unatoč svim tim silnim zabavama koje je moderna tehnologija izmislila za čovjeka, on je više nego ikada sam. Forsirajući ideje globalizma, pluralističko društvo odvajajući čovjeka od nečega što je za nj uvijek bila svetinja: odvajajući ga od njegova mjesta, naroda, obitelji, a živi vjernički krugovi mu nude da se opet tamo vrati, jer se čovjek tamo najbolje osjeća.

To o čemu sam govorio nije samo za mlade svećenike niti je ponuđeno samo mladim vjernicima koji se lako prilagođa-

vaju novome. To je za sve nas, jer De Martini je napisao: »Ne promijeni li se župa, ne mijenja se Crkva, koja je svedena, ako se izuzme nekolicina angažiranih i praktičnih vjernika, na masu krštenih koji ne misle više kršćanski, koji ne osjećaju više kršćanski i koji ne žive više kršćanski«¹².

Odgovorni smo u našim zajednicama jedni za druge. Nitko se ne može osjećati previše sigurnim da i njemu neće biti postavljeno pitanje. »Gdje ti je brat?« (usp. Post 4, 9a) ili »Što si učinio?«. Ne mogu si dopustiti da, živeći u jednoj zajednici, a Crkva i župa bi to trebale biti, uopće ne poznajem braću i sestre s kojima živim, a kamoli njihovo stanje, probleme i sve što ih prati u životu.

»Nijedna se kršćanska zajednica ne može izgrađivati ako nema svoj korijen i stožer u slavljenju presvete euharistije. Od nje dakle treba započeti svaki odgoj duha zajedništva« (SC 10). U euharistiji se ostvaruje zajedništvo dvaju tijela, Kristova i nas vjernika: »Tko jede moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u njemu« (Iv 6,56).

Počeci Crkve u euharistiji su pronašli mjesto stvaranja zajedništva. Zajedničko slavljenje euharistije dovelo ih je i do zajedničkih oblika življenja, pa čak i do radosnog zajedničkog umiranja i mučeništva. Ni mučeništva nisu djelovala preteško jer se umiralo s vjerom da krv mučenika stvara novo zajedništvo u Kristu. Takvom obliku zajedništva teži i novi model župe, iako su se okolnosti bitno promijenile.

Naravno, niti jedna škola ne rješava sve naše poteškoće. Ni ova si to ne umišlja, već nam samo želi pomoći da u svom pastoralnom radu budemo otvoreni novostima sadašnjega pastoralno-katehetskog trenutka, koji u budućnosti Crkvu doista za-

12 N. DE MARTINI, *nav. dj.*, str. 8.

mišlja narodom Božjim, a župu zajednicom zajednica.

Već je dvadesetih godina prošloga stoljeća Romano Guardini napisao da smo ušli u »proces nemjerljive vrijednosti, a to je buđenje Crkve u dušama vjernika«¹³. Potaknuti tim razmišljanjima, i mi smo namumili da cilj ove katehetske škole za župnu

katehezu bude buđenje župe u dušama vjernika. U nadi da će se to i ostvariti, te da će i svatko od nas osobno na tome poradi-
ti, privodim ovo svoje predavanje kraju.

---

13 T. STENICO, *Il concilio vaticano II carisma e profetia*, LEV, Città del Vaticano 1997, str. 94.